

Proti jaru jsme v léčbě covidu úspěšnější

Oldřich Danda

Přednosta Kliniky infekčních nemocí 1. Lékařské fakulty UK a Ústřední vojenské nemocnice Michal Holub ve včerejším rozhovoru pro Právo řekl, že proti první vlně jsou nyní lépe vybavení a využívají k léčbě covidu čtyři terapie. Novinkou je kortikoid dexametazon, který dobře pomáhá proti zánětu, který u těžce nemocných vyvolala imunitní reakce těla proti covidu.

Kolik máte teď pacientů s nemocí covid-19?

K dnešnímu dni máme 58 pacientů, z toho osm je na ARO, 16 pacientů je na naší klinice infekčních nemocí a další pacienti jsou v pavilonu C, který byl předsunut na covidové oddělení pro pacienty v lehčím stavu.

Na ARO a u vás jsou v těžkém stavu?

Světová zdravotnická organizace rozděluje průběh covidu na osm stupňů. U nás jsou pacienti stupně čtyři, pět a šest. Sedm jsou na ARO a osmička je smrt.

Jak je léčíte a jak se vám to daří?

Na jaře jsme vycházeli ze zkušeností kolegů z Číny a částečně z Itálie. Používali jsme léčiva jako antimalarikum hydroxychlorochin, ale už je vůbec nepoužíváme, protože se ukázalo, že nejsou účinná.

Na konci července jsme začali používat pro pacienty se středně závažným a těžkým průběhem remdesivir. Od léta užíváme také protizánětlivé terapie, konkrétně

kortikoidní preparát dexametazon, a to zase na základě velkých studií, které proběhly např. v Británii.

Dexametazon podáváme všem pacientům, kteří jsou na kyslíku a u nichž choroba trvá nějakou dobu. Ta nemoc má svou dynamiku, nejdříve se začne množit virus, tomu se říká virová replikace, tam je nejúčinnější remdesivir. Potom množení viru způsobí u těžce nemocných vyvolala imunitní reakce těla proti covidu.

Němečtí kolegové mají obavy ze třetí vlny, která přijde po Vánocích

bí aktivaci imunitního systému. Hlavní poškození pacienta už nevzniká v důsledku viru jako takového, ale v důsledku přestřelené imunitní odpovědi. A tam je účinná protizánětlivá léčba.

Máte s tím dobrou zkušenost?

Podáváme něco, co je opravdu ověřeno, a zkušenost s tím máme dobrou, ale zkušenost je subjektivní.

A co krevní plazma?

S plazmou pokračujeme dál, podáváme ji pacientům buď ve velmi těžkém stavu, kdy už remdesivir nefunguje, nebo u pacientů, kde se remdesivir ještě nepodařilo, to znamená u středně těžkých průběhů. Je to rozhodně bezpečná terapie, vidíme, že pacient se zlepšuje, ale není to ta převratná léčba. U plazmy je efekt malý, u remdesiviru středně významný

Foto Ústřední vojenské nemocnice Praha

a u dexametazonu jasně nejvýznamnější.

A to je drahá léčba?

To je úplně běžný kortikoid, který se v medicíně používá desítky let, a je to levný preparát. Proti jaru jsou to naprosto zásadní změny. Téměř nic z toho, co jsme používali, teď nepoužíváme, zato používáme tyto tři nové postupy.

Úplně to nejnovější je oxygenační terapie, kdy se pacientům dává tzv. vysokoprútokový kyslík. Na to jsou přístroje – ne ventilátory, ale oxygénátory, a to je pro pacienta bezpečnější, protože když se hodně nemocný senior dostane na ventilátor, tak jeho prognóza na přežití se s progresivní léčbou zhoršuje.

Mechanická ventilace pro vaši představu pracuje úplně opačně než naše tělo. Vzduch od dýchacích cest dává pod tlakem, ale my dýcháme podtlakem. Když se na-

dýchnete, tak vytvoříte podtlak, hrudník se uzavře a vzduch tam jde pasivně. Kdežto mechanická ventilace ho tam dává aktivně pod tlakem několika kilopascalů. Není to nic příjemného a může to způsobit trauma.

Oxygengenerátory jsou pro nás novinka, proto máme omezenou zkušenost, ale kolegové z vnohradské nemocnice, z opavské infekce nebo z Českých Budějovic mají velmi dobrou zkušenost. Mezi kyslíkem, který se dává maskou, a mezi intubací a umělou plicní ventilací není nic, je tam ostrý přechod. Vysokoprútoková oxygenoterapie je tím přechodem, která část pacientů ochrání od toho, aby přešli do agresivnější formy péče. Máme toho dost oproti jaru. Jako lékař se cítím komfortněji.

■ To znamená, že úspěšnost léčby je větší?

Je větší, určitě je větší.

■ Dokážete zachránit člověka, kterého byste na jaře nezachránili?

Na to vám nedokážu odpovědět, protože na jaře jsme měli málo pacientů a většinou jen lehký průběh. To by mohli odpovědět kolegové z Hamburku a z Berlína, kteří v pondělí nastoupili do ÚVN a které k nám poslala německá armáda.

Jeden je infektolog, druhý lékař z intenzivní péče. Mají zkušenost s jarní vlnou větší. Chválili vládu, že na jaře zemi zavřela a výborně to zafungovalo, protože jsme jako jedna z mála zemí na světě první vlně unikli.

■ Teď se nám ale nevede.

Nevede. Je hodně zemědělských s covidem, nemocnice přešly do režimu, který jsme čekali na jaře. A je to důsledek toho, že druhou vlnu jsme nezachytili.

Plazma pomáhá, ale není to ta převratná léčba

■ Teď jdou čísla dolů. Příklad katastrofického scénáře, že nemocnice nebudou stíhat?

Určitě ne v Praze, protože data se tu významně zlepšila, je tu pět velkých nemocnic, které mají víc než tisíc lůžek, kapacita je obrovská. Podobně to je v Brně.

Ale třeba na Zlínsku nebo Liberecku, kde je jedna krajská nemocnice, která má kapacitu velké pražské fakultní nemocnice, může nastat problém. Ale díky panu profesorovi Černému, což je vedoucí klinické skupiny covid-19,

jsou pacienti z přetížených nemocnic distribuováni dispečinkem intenzivní péče do nemocnic, kde je ještě volno.

■ Jako laik jsem si myslím, že tak to normálně funguje.

Pan profesor Černý se o to intenzivně snažil deset let a nešlo to. Až teď se to podařilo.

■ Čím si vysvětľujete, že nás druhá vlna tak mocně zasáhla?

Rozvolnění, ke kterému u nás došlo během léta, nemělo proběhnout. To je bez diskuse. Jinde ve světě byli konzervativnější, ale u nás to bylo ode zdi ke zdi a myslím, že to vidí každý.

■ Dá se odhadnout, kdy od toho viru budeme mít pokoj?

Bavili jsme se o tom s kolegy z Německa a oni předpokládají třetí vlnu, která by měla být v lednu. V důsledku vánočních prázdnin, vánočních nákupů a setkávání rodin. Velmi se jí obávají, protože dojde k setkání dětí, dospělých a seniorů, což povede k tomu, že nám do nemocnic přijde hodně rizikové populace.

Také se domnívají, že vakcína, kterou Evropská unie nakoupila v objemu 300 milionů dávek, bude k dispozici v únoru, nejspíše v březnu. Ale nejdříve se dostane profesionálům, jako jsou třeba zdravotníci. A teprve potom populaci, to bude květen, červen. Shoda seriálních odborníků je totiž taková, že pouze vakcína zastaví šíření koronaviru. Jak řekl rakouský kancléř Sebastian Kurz, a to se mi velmi líbilo, tak příští léto bude normální, a to mu já osobně věřím.

Celníci ukázali psy na hledání...

(Pokračování ze str. 1)

Pro označení hledaného pachu Kuky začne škrtat či štěkat. Za odměnu si pak může chvíli hrát s tenisákem.

Kukyho mladší kolegové jsou už naučení na moderní pasivní styl hlášení. Když naleznou to, co měli, jednoduše ztuhnou a čekají na pokyn psůvoda.

Kontrola cestujících z rizikových zemí

„Cílem je dokončit výcvik do konce roku,“ řekl Petr Müller, jenž má u celní správy na starosti služební kynologii. Od začátku příštího roku čeká psy prověřování schopností v terénu. Právě kvůli časové tísní celníci vybrali už vycvičené psy, krom drog a zbraní umějí najít třeba bankovky, tabák nebo tzv. CITES – ohrožené druhy zvířat a rostlin.

V blízké budoucnosti nicméně celníci plánují nákup minimálně dvou nových psů, kteří se začnou učit hlásit primárně covid. Krom letiště by mohli být vycvičeni psi využívání i v domech sociální péče.

Celní správa pro jejich výcvik vyčlenila novou halu, kde bude sklad výcvikových vzorků, ochranných pomůcek i ionizace. Podrobnosti o průběhu výcviku nechtěl Müller prozradit, celní správa je chce zveřejnit, až se proces nachýlí ke konci.

Prozatím není ani jasné, jak kontroly pasažérů na letišti budou v praxi vypadat – tedy zda budou psi čichat přímo k lidem, nebo budou hodnotit pouze odebrané vzorky. To se ukáže až po zkušenostech z výcviku a záleží bude rovněž na instrukcích od hygieny.

„Určitě nepokryjeme celé leti-

ště a všechny cestující. Spíš by byly určeny rizikové země, naším primárním cílem by byla kontrola u vstupu do České republiky,“ předvídá velitel kynologů celní správy.

Psy, kteří dokážou vyčichat nemoc covid, už od září testují na letišti v Helsinck Finové, Češi s nimi poznatky sdílejí. „Jsou tak o jednu fázi dál. Zkušenosti, které si vyměňujeme, jsou z devadesátiprocent totožné,“ uvedl Müller.

S výcvikem psů rozpoznávajících covid začal už na jaře v Česku kynolog Gustav Hotový, který takto vycvičil dva psy a další připravuje.

Osmiletý kříženeček Kuky je nejen pracant, ale i suverénně nejzkušenější pes celní správy vybraný pro výcvik na covid.

Foto PRÁVO – Milan Malíček

Většina domovů do středy testy nestihne, ještě je nemají

Vlastní zpráva

Valná většina domovů pro seniory, postižené a další potřebné nestihne do středy začít s nařízeným testováním klientů a pracovníků. Testy ještě nedostaly, teprve budou rozváženy. Asociace poskytovatelů sociálních služeb (APSS) žádá ministerstvo zdravotnictví, aby pravidla pravidelného testování na koronavirus upravilo a zahájení odložilo. ČTK to včera řekl prezident APSS Jiří Horecký.

Nařízením o pravidelném testování klientů i personálu domovů každých pět dnů platí od minulé středy. Vzorky se musí poprvé odebrat do sedmi dnů, tedy do této středy. Domovy ale na antigenní testy zatím čekají. Smlouvu na jejich dodání podepsaly zdravotní pojišťovny a společnosti Avenir podle Horeckého v pátek večer a firma kontrakt s dodavatelem testů uzavřela v neděli. Materiál je nutné doručit na 1200 adres po republice.

Domov seniorů u Uhlířských Janovic na Kutnohorsku je jeden z těch, který testy od státu

ještě nedostal. „Máme nakoupené testy vlastní za naše peníze a ty používáme podle vlastního uvážení v případě podezření na nárůstu u klientů i u personálu. Od státu žádné testy nemáme,“ potvrdil Právu včera odpoledne ředitel domova Václav Vaňa. Tamní zdravotnice odebrávají vzorky ze sliznic v krku a nosu.

Stát to prý nepřipravil

Někde už mají seniory otestované všechny, ale není to slibovanými státními testy. Týká se to například domova seniorů v Mladé Boleslavi, kde se minulý týden potvrdila nákaza u tří sester. S testováním pomohla hygienická stanice.

„Poslali nám dva hasiče, kteří na pokyn hygieniků všem odebrali vzorky,“ uvedla ředitelka Domova seniorů v Mladé Boleslavi Světlana Kubíková s tím, že i tady si pořídili vlastní testovací sady na výtěry.

„Je to ale hodně drahé, tak je používáme, jen pokud máme podezření na nemoc. Na plošné tes-

Ilustrační foto ČTK/AP

tování je dávat nebudeme,“ dodávala ředitelka, podle níž si pořídili laboratorní testy na výtěry z nosu a krku, u nichž jsou výsledky zhruba za den. U antigenních testů, které má poskytnout stát, by měl být výsledek zhruba za půl hodiny. Takzvané rychlostest testy zjišťující pouze protilátky

z krve nechtějí. „Ty bychom nekupovali,“ uvedla Světlana Kubíková.

Na testy od minulého týdne čekají i v Centru seniorů v Mělníku, kde mají kolem 250 klientů. Podle tamní ředitelky Drahomíry Pavlíkové stát zbytečně vytváří tlak a stresuje personál

i klienty domovů. „Nejspíš stihneme všechny otestovat v průběhu jednoho dne, ale je to pro všechny zbytečný stres,“ uvedla Pavlíková.

Ředitel domovů se shodují, že plošné testování neměl stát přílíš připravené, když nejdříve všem nařídit testování a teprve pak podepisuje smlouvy na dodávky testů, o jejichž distribuci nemají do posledního okamžiku domovy žádné informace.

Antigenní testy pro testování v domovech seniorů do Libereckého kraje během včerejška nedorazily. Po zasedání krajského krizového štábu to uvedli hejtmán Libereckého kraje Martin Půta (SLK) a krajský radní pro zdravotnictví Vladimír Richter (ODS). „Předpokládáme, že je budeme mít k dispozici během úterý,“ uvedl Půta. Podle Richtera kraj doufá, že dojde k posunutí termínu testování, nyní stanovenému na středu.

„Do středy se to stihnout nedá, chceme, aby ministerstvo zdravotnictví termín posunulo. Žádali jsme o to už v pátek, ministerstvo to původně zamítlo,

ale stále věříme, že k posunutí termínu nakonec dojde,“ zmínil Richter. Podle něj jsou domovy seniorů na testování připravené. „Všechna zařízení mají informace, kdo a jak má testy provádět, problém je spíše jen v té časové rovině,“ dodal.

Blatný: Testy dnes

Ministr zdravotnictví Jan Blatný (za ANO) včera řekl, že antigenní testy se budou do domovů seniorů a zařízení sociálních služeb rozvážet ode dneška. „Distribuce bude trvat zhruba týden, takže do týdne by měla tato zařízení začít testovat,“ řekl. Domovy, které se zatím k testu nedostaly, se pokuty nemusí bát. „Když zdravotnická zařízení nemají test k dispozici, nikdo je nemůže penalizovat,“ dodal.

Vláda kvůli nákupu antigenních testů novelizuje zákon o veřejném zdravotním pojištění. Pojišťovny budou nákup hradit přímo distributorům. „Je snaha, aby se tyto testy dostaly i do rukou praktických lékařů,“ řekl Blatný. Celkově by se jich do ČR mělo dostat deset milionů.